

Regelbunden tillsyn i Smedskolan och Pajala centralskola

Förskoleklass

Grundskola årskurserna 1–3, 4–5

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Pajala kommun under april och maj 2009 och besökt Smedskolan samt Pajala centralskola år 4–5 den 21–23 april. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats([www.skolinspektionen.se/Regelbunden tillsyn](http://www.skolinspektionen.se/Regelbunden_tillsyn))..

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har huvudmannen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 1 december 2009.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Smedskolan och Centralskolan, dels den information som samlats in under besöket. I Smedskolan och Centralskolan år 4–5 intervjuades rektorn, lärare och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och getts möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av rektorsområdet

Tabell 1: Antal elever på Smedskolan

Smedskolan	Antal elever
Förskoleklass	31
Grundskola	79

Källa: Skolans uppgifter

Smedskolan är en F–3-skola och ligger i centrala Pajala. Skolan ligger nära Pajala centralskola och ingår i samma rektorsområde som Pajala centralskolas årskurser 4–5.

Smedskolan består av tre avdelningar, benämnda Fyrkanten, Triangeln, och Cirkeln. Fyrkanten och Triangeln består vardera av en förskoleklass, en klass år 1 och en klass år 2. Cirkeln består av två klasser år 3.

Tabell 2: Antal elever på Centralskolan år 4–5

Centralskolan	Antal elever
Årskurserna 4–5	55

Källa: Skolans uppgifter

Pajala centralskola är en 4–9-skola och ligger i centrala Pajala. Skolan delar gemensam skolgård med Smedskolan. Årskurserna 4–5 ingår i samma rektorsområde som Smedskolan.

Årskurserna 4 och 5 vid Centralskolan utgör tillsammans en enhet. Parallellklasserna bildar mindre arbetslag.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

1 Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Kommentar och bedömning:

När det gäller nationella proven år 5 syns enligt skolans dokumentation en nedåtgående trend inom Centralskolan i ämnena engelska, matematik och svenska. Skolans resultat på nationella proven ligger också något lägre än riket år 2008. Skolan behöver jobba för att förbättra resultaten.

Enligt Smedskolans kvalitetsredovisning visar resultaten för diagnoser i svenska i årskurs 2 för läsåret 2007/2008 att alla elever nått kravnivån för provet eller är på god väg att nå kravnivån. Någon tydlig motsvarande redovisning för matematik saknas. Eleverna i år 3 är i färd med att genomföra de första nationella proven i matematik, svenska och svenska som andraspråk. Där finns ännu inga resultat.

I skolornas dokumentation och vid tillsynsbesöket framkommer inga uppgifter om måluppfyllelse och kunskapsresultat i övriga ämnen. Detta gör det svårt att bedöma det samlade kunskapsresultatet i alla ämnen.

Skolinspektionen bedömer att skolorna behöver utveckla sin resultatredovisning för att få en heltäckande bild av resultaten i relation till läroplanens och kursplanernas mål framförallt i samtliga ämnen i årskurs 5.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 2.7 Bedömning och betyg, ska läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. Enligt 2 kap. 6 § grundskoleförordningen finns för varje ämne en kursplan. I kursplanerna anges de mål som undervisningen ska sträva mot och de mål som eleverna ska ha uppnått efter det femte skolåret. I kursplanerna för ämnena matematik, svenska och svenska som andraspråk anges även de mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det tredje skolåret.

Enligt intervjuer och av de dokument som Skolinspektionen tagit del av framkommer att lärarna följer upp de ämnen som eleverna får undervisning i främst via utvecklingssamtal och den individuella utvecklingsplanen. Uppföljningen är tydligast i svenska, engelska och matematik. Någon tydlig dokumentering och uppföljning av elevernas kunskapsutveckling med systematisk återkoppling till rektor utifrån styrdokumentens krav genomförs inte i samtliga ämnen i årskurs 5.

Skolinspektionen bedömer att lärarna på ett tydligare sätt till rektor måste dokumentera och delge elevernas utvärderade kunskapsutveckling och måluppfyllelse i förhållande till kursplanernas och läroplanens krav i samtliga ämnen för årskurs 5.

4 (11)

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.3 Lärarna upprättar en individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3 Bedömning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.2 Vid bedömning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att göra skolan till en god miljö för elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.5 Utbildningen i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Av 5 kap. 1 § grundskoleförordningen framgår att om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas. I Smedskolan och i Centralskolan årskurserna 4–5 har alla elever som behöver det ett åtgärdsprogram. De program som Skolinspektionen tagit del av skiftande kvalitet. Det framgår inte alltid vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Skolinspektionen bedömer att skolans åtgärdsprogram behöver förbättras. För stöd i utformningen av åtgärdsprogram, se Skolverkets allmänna råd för arbetet med åtgärdsprogram (SKOLFS 2008:25).

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.3 Skolan har upprättat en plan mot kränkande behandling i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Från och med den 1 januari 2009 regleras kraven på årliga planer mot kränkande behandling och diskriminering i 14a kapitlet i skollagen samt i diskrimineringslagen. Skolinspektionen utövar tillsyn i enlighet med bestämmelserna i skollagen. Enligt 14 a kap. 8 § skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Enligt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling ska planerna vidare följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilka planerna gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad. I Smedskolan samt i Centralskolan årskurserna 4–5 har det utarbetats likabehandlingsplaner. Planerna följer i stort den gamla lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling, vilken upphörde att gälla den 1 januari 2009. Skolinspektionen bedömer att skolorna måste upprätta planer mot kränkande behandling efter de bestämmelser som gäller efter i januari 2009.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.3 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Av 2 kap. 15-16 §§ grundskoleförordningen framgår att undervisning i svenska som andraspråk ska om det behövs bl.a. anordnas för elever som har ett annat språk än svenska som modersmål. Undervisning i svenska som andraspråk ska anordnas istället för undervisning i svenska.

Smedskolan och Centralskolan årskurserna 4–5 anordnar svenska som andraspråk. Under genomförda intervjuer framkommer att elever som läser svenska som andraspråk i vissa fall, istället för att få undervisningen samtidigt som övriga elever får undervisning i svenska, går ifrån lektioner i andra ämnen för sin undervisning. Detta bekräftas även av de scheman som Skolinspektionen tagit del av.

Skolinspektionen bedömer att skolorna måste anordna undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med grundskoleförordningens bestämmelser..

3.1.4 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2.2 Rektorn har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3 Rektors ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg iakttas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, framgår bl.a. att skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, att resultaten följs upp och utvärderas och

att nya metoder prövas och utvecklas.

Kvalitetsarbete innebär att bedöma resultat och måluppfyllelse, att analysera dessa resultat för att utifrån analysen vidta lämpliga åtgärder samt utvärdera vidtagna åtgärder. För att förbättringar ska bli varaktiga och för att kvaliteten ska höjas är det angeläget att utvecklingen följs systematiskt och kontinuerligt.

Lärarna vid Smedskolan och Centralskolan årskurserna 4–5 följer upp elevernas kunskapsutveckling främst på individnivå. Rektor följer upp olika gruppers uppfattningar via intervjuer med elever och personal samt enkäter till föräldrar. Skolinspektionens genomförda intervjuer ger en bild av att delar av personalen har en begränsad delaktighet i respektive skolas kvalitetsarbete. Några dokumenterade sammanställningar om eleverna nått uppnåendemålen i årskurs 5 i samtliga ämnen finns inte på rektorsnivån.

Skolinspektionen bedömer att skolorna är på god väg med sitt kvalitetsarbete. Skolorna har dock en del saker att förbättra på området. Kvalitetsarbetet måste mer systematiskt fånga upp resultat och måluppfyllelse för samtliga elever i alla ämnen samt följa upp detta kontinuerligt. Rektor måste involvera personalen mer i kvalitetsarbetet och förankra detta bland både elever och personal.

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 1 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola som ingår i det offentliga skolväsendet årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten.

Enligt 3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska kvalitetsredovisningarna innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningarna ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas. Varje kommun ska sträva efter att göra kvalitetsredovisningar som upprättats för verksamhet i kommunen kända och enkelt åtkomliga för var och en.

De kvalitetsredovisningar som Skolinspektionen granskat innehåller begränsade redovisningar av skolornas resultat. Analysen av de kunskapsresultat som redovisas är dock knapphändig. Skolornas kvalitetsredovisningar saknar en redovisning av uppföljning och utvärdering av skolornas likabehandlingsplaner. Kvalitetsredovisningarna är inte enkelt åtkomliga för var och en. Exempelvis har sko-

lorna inga egna webbsidor vilket begränsar åtkomligheten av kvalitetsredovisningarna.

Skolinspektionen bedömer att skolornas kvalitetsredovisningar inte helt uppfyller förordningens krav. För stöd i utformningen av kvalitetsredovisning, se Skolverkets allmänna råd om kvalitetsredovisning (SKOLFS 2006:18).

2009-09-01 Umeå

Marcus Rönnegård

Pererik Hagberg